

Handläggare
Mats Sylwan
Telefon: 070 544 18 24**Till**
Kulturnämnden
2017-09-19

Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden beslutar:

- att som svar på remissen överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen,
- att förklara beslutet omedelbart justerat.

Robert Olsson
KulturdirektörPatrik Liljegen
Chef kulturstrategiska staben

Sammanfattning

Programmets föreslagna åtgärder syftar till att utveckla och säkerställa kvaliteten i stadens verksamheter så att alla människor, oavsett könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning, blir likvärdigt bemötta. Syftet är också att den service och omsorg och de tjänster som erbjuds stockholmarna är lika tillgänglig, av lika hög kvalitet och lika väl anpassade för alla. Programmet är indelat i fem insatsområden, där ett anger att hbtq-personer ska ha likvärdig tillgång till kultur, idrott och fritid.

Kulturförvaltningen instämmer med programmets analyser samt förslag till genomförande och uppföljning. Förvaltningen betonar också att den är en strategiskt viktig aktör i detta arbete med publika verksamheter som möter stockholmarna på många arenor. I remissvaret ges exempel på hur kulturförvaltningen arbetar med normkritik på såväl policynivå som i den utåtriktade verksamheten.

Underlag för beslut

Remissvar på ”Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck”.
Remissen inkom till kulturförvaltningen den 26 juni 2017. Dnr:

171-116/2017. Remisstiden sträcker sig till den 25 september 2017. Förslaget till programmet är framtaget av en arbetsgrupp där kulturförvaltningen ingått.

UTLÅTANDE

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kulturstrategiska staben i samråd med övriga berörda avdelningar.

Remissen

Innehåll och syfte

Programmet ger en bakgrund till de villkor som många hbtq-personer lever under och som motiverar de insatser som Stockholms stad behöver göra. Bland dessa ingår att utveckla och säkerställa kvaliteten i stadens verksamheter så att alla människor, oavsett könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning, blir bemötta likvärdigt, får sina rättigheter tillgodosedda och inte diskrimineras. Syftet är också att den service och omsorg och de tjänster som erbjuds stockholmarna är lika tillgänglig, av lika hög kvalitet och lika väl anpassade för alla. Utgångspunkter för programmet är FN-konventioner om nationellt och internationellt skydd för homo-, bisexuella eller transpersoners och queera personer, samt den nationella strategi på samma tema som Riksdagen antog 2014.

Fokusområden

Programmet har följande fokusområden:

1. Våld, diskriminering och andra kränkningar mot hbtq-personer ska upphöra
2. Unga hbtq-personer ska ha lika rättigheter och möjligheter
3. Hbtq-personer ska ha likvärdigt stöd, omsorg och vård
4. Hbtq-personer ska ha likvärdig tillgång till kultur, idrott och fritid
5. Staden ska samverka med civila samhället för hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter

Under varje fokusområde anges ett antal viktiga frågor som preciserar målen och inriktningen på det fortsatta arbetet med att uppnå dem.

Genomförande och uppföljning

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för genomförande av programmet. Detta görs inom ramen för ordinarie planering och uppföljning av verksamheten. Kommunstyrelsen ansvarar för en samlad uppföljning av arbetet inom stadens verksamheter, övergripande samordning samt för att vid behov tydliggöra stadens prioriteringar inom området.

Kunskap

Förtroendevalda, förvaltnings- och bolagsledningarna och nyckelpersoner behöver kunskaper om hbtq-personers livsvillkor och om heteronormen, samt vad det innebär för arbetet med ledning och styrning. Medarbetare i staden behöver ha relevant kunskap om hbtq-personers livsvillkor och situation och om hur heteronormen kan utgöra ett hinder för ett professionellt och respektfullt bemötande, utifrån den egna verksamhetens områden. Särskilt viktigt är det att den kunskapen finns hos medarbetare som möter barn och unga. Därutöver betonar programmet behovet av hbtq-inkluderande kommunikation och samarbete med hbtq-organisationer i olika utbildningssammanhang.

Metoder och arbetssätt

Programmet lyfter fram vikten av ett normkritiskt förhållningssätt inom staden, vilket handlar om att man i verksamheten fokuserar på och granskar de normer och strukturer som leder till att människor kränks, diskrimineras eller osynliggörs. Information och formulär som används ska utgå från inkluderande normer och språkbruk kring kön och sexualitet. Det krävs också ett aktivt arbete mot diskriminering, inte minst inom förskolan, skolan, fritidsverksamheter, arbetsmarknadsinsatser, medborgarkontor och bostadsförmedling samt vid myndighetsutövning.

Förvaltningens synpunkter

Kulturförvaltningen instämmer med programmets analyser samt förslag till genomförande och uppföljning. Det är viktigt att staden implementerar nya metoder i arbetet med att säkerställa hbtq-personers rättigheter för att på så sätt främja deras livsvillkor och göra Stockholm till en stad för alla.

Kulturförvaltningen är en strategiskt betydelsefull förvaltning i detta arbete med publika verksamheter som möter stockholmarna på många arenor; bibliotek, kulturskolan, museer, utställningar och indirekt genom det fria kulturlivet, folkbildning och kommunalt stödda samlingslokaler. Det är verksamheter som på olika sätt lyfter fram, iscensätter och diskuterar demokratins

många aspekter. Det gäller inte minst värdegrundsfrågor kopplade till jämställdhet, mångfald och könsnormer. Barn, ungdomar och nyanlända är prioriterade målgrupper i detta långsiktiga arbete.

Policyarbete

Inom kulturförvaltningen pågår ett kontinuerligt policy- och programarbete med att nå och inkludera nya målgrupper och här är normmedvetenhet viktigt för att säkerställa att hbtq-personer tryggt kan ta del av stadens kulturverksamheter.

Kulturskolans har en likabehandlingsplan ”Lika rättigheter och möjligheter” som säkerställer att hbtq-personer i verksamheten inte diskrimineras eller blir utsatta för kränkningar av något slag. Kulturskolan har också haft ett flertal föreläsningar kring normmedvetenhet och arbetar aktivt för att ett normkritiskt perspektiv genomsyrar planering och genomförande av verksamheten. Genom stöddokumentet ”Jämställd kulturskola i praktiken” som följs upp i verksamhetsplanering och i medarbetarsamtal säkerställs att alla medarbetare bemöter hbtq-personer i verksamheten på ett inkluderande sätt. Detta gäller även kontakt med regnbågsfamiljer och att de i kontakten med kulturskolan bemöts inkluderande samt att olika familjeförhållanden speglas i den konstnärliga verksamheten.

Så märks normarbetet i mötet med stockholmarna

Flera av kulturförvaltningens avdelningar har omsatt det interna arbetet kring normkritik i projekt och publik verksamhet. Några exempel: Stadsbibliotekets årliga satsning ”Stockholm läser” ägnas 2017 författaren Bengt Martin som genom sina romaner tidigt bidrog till att stärka modet för många homosexuella. Kulturskolan med ”Unga berättar” har samarbetat med Rädda barnen och skapat digitala berättelser med unga hbtq-personer. Stadsmuseet ordnade 2017 i samband med såväl Stockholm Pride som Kulturfestivalen stadsvandringar på hbtq-teman. Liljevalchs konsthall har visat en serie filmer med queertema. Kulturstödet till projekt och evenemang med inriktning på hbtq-frågor har ökat under senare år. Stockholms kulturfestival och ungdomsfestivalen ”We are Stockholm” har i år flera programpunkter på hbtq-teman, bland annat ett ”regnbågstålt” och samtal om mångfald och tolerans ur ett indiskt perspektiv.

I de satsningar som vänder sig till det underrepresenterade könet använder Kulturskolan definitionen ”för dig som identifierar dig som tjej” för att den egenupplevda könsidentiteten ska uppfattas

som det centrala. Vid insamlandet av statistik uppdelat på kön finns alltid svarsalternativet ”annan könsidentitet/vill inte ange”.

Jämställdhetsanalys

Programmet är ett led i Stockholms stads arbete för ökad jämställdhet och har arbetats fram i en gemensam process som även omfattat två andra förslag till stadsövergripande styrdokument inom området mänskliga rättigheter; ett om barns rättigheter och inflytande i Stockholm stad och ett om jämställdhet. Samtliga programförslag följer en gemensam struktur för att synliggöra att de kompletterar varandra och har gemensam grund i mänskliga rättigheter. Denna gemensamma process bör kompletteras med en tydlig struktur för programmets uppföljning i stadens förvaltningar och bolag.

Bilagor

Remiss av ”Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck”. Dnr: 171-116/2017